

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN

te Heerlen op 2 april 1974

Op zijn welbekende, duidelijke manier hield de heer van Geel zijn voordracht over een cactusreservaat in Arizona, verduidelijkt door schitterende dia's. Deze planten worden daar streng beschermd; het is verboden om exemplaren te bezitten, die niet afkomstig zijn van erkende kwekers. Het is een groot, open terrein, waarin de planten nergens een gesloten vegetatie vormen als gevolg van de concurrentie om het water. Er valt jaarlijks slechts 15-20 cm regen, en overdag is het er brandend heet. De hier levende dieren zijn over het algemeen nachtdieren, die zich overdag wegens de grote hitte schuil houden.

Er werden beelden vertoond van een reuzen cactus, die een hoogte bereiken kan van 17-20 m. Deze plant is geheel aangepast om in een korte tijd veel water op te nemen en vast te houden. Duiven die van de nektar drinken, zorgen voor de bestuiving. De groene takken vervangen de bladeren die bij „gewone” planten voor de stofwisseling zorgen. De plant is met stekels bezet; dit kunnen grote stekels zijn, die soms nog voorzien zijn van een weerhaak; ook bosjes kleine stekels (die nog lastiger zijn) komen voor. Tal van andere planten daar zijn eveneens bladerloos of slechts voorzien van kleine blaadjes. Bij veel soorten gaat de bloei- en vruchtrijping zeer snel. Van een aantal cactus-soorten wordt de vrucht gegeten. In de stam van de reuzen soort hakken verschillende soorten spechten hun gaten.

Van de verdere flora werden nog *Opuntia*'s, een *Lobelia*, een *Nicotiana* (Tabak), *Yucca*, Slaapmutsjes, Klaproos, een *Scrophulariaceae* (Helmkruidachtige), Hyacint en ook een *Aloe* vertoond. Deze laatste wordt uitsluitend door een motje bestoven. Dit vlindertje legt zijn eieren alleen in de vruchten van deze *Aloe*; beide zouden waarschijnlijk zonder elkaar niet kunnen voortbestaan. Zo'n verband be-

staat ook tussen *Silene nutans* (Knikkende Silene) en een nachtvlindertje, die o.a. ook in Zuid-Limburg voorkomen. Opvallend was het aantal bandvormingen of fasciaties bij cactus-soorten. Dit verschijnsel is ten dele erfelijk, maar kan misschien ook veroorzaakt worden door beschadiging.

Wat de dieren betreft men vindt er zwijnen, herten, een paar diersoorten die verwant zijn aan de wasbeertjes, grondeekhoorns, slangen, hagedissen, schorpioenen, *Tarantula* (Wolfspin) en Kolibri's.

te Maastricht op 4 april 1974

Na een woord van welkom tot de aanwezigen deelt de voorzitter mede, dat 1 maart op 80-jarige leeftijd is overleden de heer H. H. Paulussen, als trouw bezoeker van onze maandvergaderingen bij ieder bekend. Eveneens overleed op hoge leeftijd mej. M. v.d. Mijll Dekker, in leven enige tijd secretaresse van het Genootschap en lid van de Commissie van Toezicht van het Natuurhistorisch Museum en eerlang apotheker van professie. Ook ons lid de heer F. H. Clermonts is onlangs overleden.

Na deze droevige mededeling een vreugdevolle. De heer L. Grégoire, ter vergadering aanwezig, wordt door de voorzitter gelukgewenst met zijn 50-jarig lidmaatschap deze maand. De heer Grégoire, zeer trouw lid en nog steeds actief heeft een aantal jaren geleden zijn omvangrijk en waardevol herbarium aan het Museum geschonken. Een hartelijk applaus van de aanwezigen onderstreept de felicitatie.

Op 3 april is het Genootschap vertegenwoordigd geweest bij het boomplanten door enige basisscholen in Maastricht. Algemeen is men van oordeel dat de datum voor het Zuiden toch wel wat laat gekozen is. De heer v.d. Hoogt, hoofd van de Plantsoenen-dienst had de datum ook graag 2 weken eerder gezien, maar waar men in de jaarlijkse boomfeestdag een landelijke manifestatie moet zien, zal een vervroeging van deze datum vooralsnog wel niet goed mogelijk zijn.

De heer van Ackooy, lid van de landelijke commissie heeft de kwestie al eerder ter sprake gebracht maar tot een wijziging van de datum heeft men nog niet kunnen besluiten.

Ook het beplanten van een volgend stuk van het „De Limburger Bos” op zaterdag 30 maart is succesvol verlopen.

Op 14 maart heeft, mede dank zij het actieve gemeentebestuur van Nuth onder zeer grote belangstelling de „de Wever”-herdenking te Nuth plaats gevonden. In het speciale „de Wever-nummer” van het Maandblad kan men hier uitvoerig over lezen.

De volgende excursies staan de leden dit jaar te wachten:

- Begin september een bezoek aan het arboretum van het domein Bokrijk (B.). Hiervoor wordt contact opgenomen met de heer Verbeek, conservator.
- 20 oktober de uitgestelde geologische excursie naar het Jekerdal.

Na de pauze hield de heer C. van Geel zijn voordracht over de kalkflora van het Ardèche-gebied (Frankrijk). Dat hij daarbij zijn ogen goed de kost gegeven heeft getuigen de ruim 120 prachtige dia's, die hij, trouw bijgestaan door zijn echtgenote, gedurende een vakantie in die omgeving heeft gemaakt. Zowel de lagere delen van het stroomgebied als de hoge kalkhellingen en de plateaux hebben daarbij zijn belangstelling gehad.

Hij liet ons planten zien, die men ook in onze streken, zij het in niet zo grote getale, kan aantreffen, maar ook soorten, die meer specifiek voor Zuid-Europa zijn. Ook andere aspecten van dit zo belangwekkende gebied kwamen aan de orde. Interessant zijn bv. de pre-historische muurtjes en grafmonumenten in de omgeving van Aven d'Orgnac (3000-2000 jaar voor Chr.).

De voorzitter vertolkte de dank van de aanwezigen voor deze, van zo duidelijk commentaar voorziene uitgebreide plantenles; een dankbaar applaus onderstreepte dit.

te Maastricht op 9 mei 1974

Met een welkom tot de aanwezigen opent de voorzitter de vergadering en vestigt de aandacht op de ter visie liggende foto's van de „de Wever-herdenking” waarop een bestelling kan worden gedaan. Vervolgens nodigt hij de aanwezigen uit om in de pauze de tentoonstelling „Reuzen uit de KRIJT-zee” te bezichtigen, waarbij Drs. A. Meijer een nadere explicatie zal geven.

Omtrent de „Caestert-week”, in het Natuurhistorisch Museum georganiseerd van 20 - 26 mei door de Vereniging voor Onderzoek van de St. Pietersberg, zal in een volgend nummer verslag worden uitgebracht.

Ook aan de opening op 18 mei van het natuurpad op de westelijke St. Pietersberg-helling, aangelegd door de afd. Maastricht van het I.V.N., zal dan aandacht besteed kunnen worden.

De heer H. Kemp geeft de volgende vogelwaarnemingen:

Opvallend groot was het aantal Zilvermeeuwen (*Larus argentatus*), namelijk ruim 130 tesamen, rond de Maas in het Bosscherveld te Maastricht in januari 1974. Ik kan mij niet herinneren ooit 10 Zilvermeeuwen tesamen gezien te hebben boven de Maas te Roermond of verder naar het Zuiden. Het aantal Stormmeeuwen (*Larus canus*) daarentegen was in die tijd aldaar normaal voor ongeveer de laatste 15 jaren, d.w.z. tot circa 10 exemplaren tesamen. Tussen de St. Servatiusbrug en de Wilhelminabrug te Maastricht waren er afgelopen winter weer meer dan 500 Kokmeeuwen (*Larus ridibundus*). Dit is normaal voor de laatste 20 jaren. De laatste dag van december 1973 en de eerste dagen van 1974 was er een 20-tal Frater(tje)s (*Carduelis flavirostris*) in het Burg. Daemenpark te Geleen. Zij pikten de zaadjes van berken zowel in de bomen zelf, als de afgevallen zaadjes op de sintelbaan.

Sedert 3 jaren of mogelijk ook iets langer is de Zanglijster (*Turdus philomelos*) broedvogel in Wyck, omgeving van het Sterreplein, te Maastricht. Voor-

heen was dit in dit stadsdeel alleen het geval op de terreinen van de aardewerfabriek Céramique.

De voorzitter vreest, dat het voorkomen van de Zilvermeeuw in het binnenland zou kunnen leiden tot een verstoren van de broedsels van de kleine zangvogels, zoals in de duingebieden.

De heer Gilissen is het er niet mee eens, dat Zilvermeeuwen altijd de schuld krijgen van een vermeende aanslag op zangvogelbroedsels. In het Westen treffen we ze massaal aan op vuilnisstortplaatsen van steden en dorpen en daar zullen ze dan ook wel gaan fourageren, mochten ze zich blijvend in het binnenland vestigen. Waarschijnlijk is dit echter niet. In de Kokmeeuw ziet hij meer een boosdoener op dit gebied.

De heer van Nieuwenhoven heeft in het afgelopen najaar 20 à 30 Fraters geringd, aanzienlijk minder dan in 1972 toen ca. 90 van deze trekvogels van een ring voorzien werden. Terugmeldingen zijn nog niet ontvangen.

De heer Damen heeft in februari gedurende twee weken een IJsvogel waargenomen bij het „Bassin” in Maastricht. Ook trof hij op een wandeling een dode Wezel aan, die op prikkeldraad zat vastgeprikt. Mogelijke dader: Klauwier of Klapekster?

Op een vraag van de heer Hensels met betrekking tot een eventuele herhaling van de dendrologische week van 1973 zegt de voorzitter, dat in september een excursie gehouden zal worden naar het arboretum van het domein Bokrijk (B). Hij zal hierover contact opnemen met de heer Verbeeck, conservator van het museum aldaar.

Dan houdt Dr. Montagne aan de hand van fraaie dia's een voordracht over de ontginning van zeldzame mineralen (tantaliet, cassiteriet en amblygoniet) in Suriname. Hij vertelt dat de toevallige vondst van het lithium-mineraal amblygoniet er toe geleid heeft een vergunning aan te vragen om de vindplaats verder te exploreren. Van de 21.000 ton daarbij vrijgekomen gesteente-materiaal is 1700 ton amblygoniet ($\text{Li Al PO}_4 (\text{F}, \text{OH})$) en 20 ton concentraat van tantaliet en cassiteriet verscheept kunnen wor-

den. Uit de opbrengst zijn de exploitatiekosten bestreden. Lithium wordt o.m. gebruikt in de fabricatie van lichtspoorammunitie en vuurwerk. In het tijdschrift „Geologie en Mijnbouw” No. 8/1964 vindt men een uitvoerig verslag van de proefexploitatie waarnaar korthedshalve kan worden verwezen.

De voorzitter dankt de heer Montagne namens alle aanwezigen voor zijn duidelijke uiteenzetting met de verhelderende dia's, waardoor weinig aan de fantasie van de toehoorders (kijkers) hoeft te worden overgelaten. Ook complimenteert hij de staf van het Museum met de expositie „Reuzen uit de KRIJTT-zee”, speciaal hen, die na eindeloos geduldwerk deze fossielen hebben weten vrij te maken. Applaus onderstreept de bijval van de aanwezigen met de zo zeer geslaagde avond.

Alvorens de vergadering te sluiten wil de voorzitter gewag maken van de noodtoestand waarin het Genootschap verkeert doordat men nog steeds geen nieuwe administrateur gevonden heeft, zodat het verenigingswerk verricht wordt door personeel van het museum als een extra belasting naast hun eigenlijke taak. Hij doet een beroep op de leden uit Maastricht e.o. met wat vrije tijd zich beschikbaar te willen stellen voor het verrichten van enig administratief werk onder leiding van de secretaris.

Ook wil hij er op wijzen dat de heer Montagne in september 1973 bereid was de functie van hoofdredacteur tijdelijk op zich te nemen. Dr. Montagne heeft het bestuur er dezer dagen nog eens op gewezen dat een blad als het onze een bioloog als hoofdredacteur nodig heeft. Als geoloog voelt hij zich voor het overgrote deel van het redactionele werk incompetent. Vandaar dat hij aandringt op het zoeken van een opvolger.

HARTELIJK FELICITEREN

wij onze leden M. J. M. Bless en J. P. M. Th. Meessen uit Heerlen met de beloning, die zij van de rijksoverheid ontvingen voor hun idee: een verbeterde methode voor het vrijmaken voor nader wetenschappelijk onderzoek van microsporen uit gas-arme kolen.